

Jubilejna izdaja za 30 let Induplati 1923—1953

Nekaj misli ob našem jubileju

Trideset let obstoja nekega podjetja, to pravzaprav niti ni nikaka dolga življenjska doba, ako bi se razvijalo in rastlo ob normalnih pogojih, ob času, ko ni hudih gospodarskih kriz in vojnih opustošenj.

Našemu podjetju, ki prav te dni praznuje svoj tridesetletni jubilej — to ni bilo prizaneseno. Zrastlo je iz pogorišča nekdanjega Majdičevega mlina. — Takratni lastnik, kapitalist, Peter Majdič, ni hotel po požaru valjčnega mlina zopet obnoviti, ker mu to zaradi takrat že močno naraščajoče konkurence, ko so valjčni mlini rastle ob strugi Mlinščice od Homca do Domžal, to ni kazalo. Odločil se je, da na razvalinah mlina sezida tekstilno tovarno, računajoč pri tem na dobro rentabilnost mladega podjetja, ki mu bo donášalo letno lepe dohodke. Bistroidni Majdič je dobro vedel, da je v okolici Jarš dovolj delovne sile, ki mu bo za mal denar dala svojo fizično in umsko sposobnost v zakup in pri tem ustvarjala masne dobičke. Pa se ni uračunal. Podjetje je rastlo in se širilo. Kako je rastle tovarna, nam pričajo letnice na posameznih objektih. Tkalnica je bila zgrajena leta 1923, v letu 1924 je bila prizidana pripravljalnica. V letu 1937 je bilo obnovljeno upravno poslopje in je bila na novo postavljena predilnica. Isto leto je bila prizidana tudi barvarna. Te letnice nam povedo, da se je tovarna hitro širila, in to prav gotovo zato, ker je imela ugodne delovne pogoje in zanesljivo perspektivo.

Ko se je tovarna tako širila, je fabrikant Majdič čutil potrebo, da dobi (če mu že ni bila potrebna finančna) strokovno pomoč, ki naj bi vodila in preusmerjala proizvodnjo tako, kakor so kazale takratne potrebe trga. — Privabil je sudetske Nemce, ustanovil z njimi in nekimi advokati komanditno družbo, katera je nato podjetje vodila in upravljala vse do konca tretjega rajha.

Vsa boljša mesta v tovarni so zasedli Sudeti, ki so veljali za tekstilne strokovnjake, naš človek je pa smel (če je imel srečo, da je prišel v tovarno) samo delati na najnižjih mestih za sramotno nizko plačo. V najstarejši matični knjigi podjetja, ki izhaja iz leta 1924, vidimo, da so takratne urne mezde nihale med 1,50 do 4 din. Kvalificirana tkalka je prejela na uro 3 din. Profesionisti (ključavničarji, mizarji, kovači) so prejeli 4 do 5 din na uro. Poleg tega pa je moral delavec sam nositi svoj delež za socialno zavarovanje, pa ga je tudi pri tem kapitalist »okrog prinašal«. Iz te statistike, ki je še delno ohranjena, je razvidno, da je bila vsaka

noseča žena, ko je šla na porodniški dopust, brisana iz staleža delavcev, samo da kapitalistu ni bilo treba plačevati prispevka za zavarovanje za čas, ko ona ni delala v tovarni. Prav iz tega izvirajo mnogim večkratne prekinitve dela, čeprav trdijo, da so bile v tem in tem času nepretrgano zaposlene v podjetju ter morajo sedaj s pričami dokazovati to svojo nepretrgano zaposlitev, ker matične knjige tega ne izkazujejo. Naša socialistična zakonodaja te napake popravlja in nepretrgano zaposlitev prizna, če je s pričami dokazana.

Knjige, ki so ohranjene v podjetju, ne povedo, koliko delavcev je bilo zaposlenih prvo leto njegovega obratovanja. V letu 1924 je bilo zaposlenih povprečno 150 delavcev in se je porast staleža delavcev stopnjeval vzporedno s širjenjem tovarne do zadnjega predvojnega leta 1940, ko je bilo v tovarni zaposlenih že 638 delavcev in uslužbencev. Med vojno je stalež delavcev zopet padel na 400 in še manj.

Podjetje je vojna zatekla prav v največjem razmahu, ko so imeli delničarji namen, tovarno še razširiti in proizvodnjo povečati. Vendar jim je to vojna preprečila. Zaradi mednarodnega konflikta je bil dovoz surovin otežkočen in je zaradi tega proizvodnja globoko padla. Delavce so začeli odpuščati oziroma jih premeščati v razna druga vojno važna podjetja, da bi tam služili nemškemu vojnemu stroju, ki je nameraval uničiti vse, kar je bilo protinemškega. Vendar pa je prišlo drugače. Že od začetka okupacije je zajel vse delavstvo — razen nekaj podreptnikov — uporni duh svobodnega delavca. Klic Komunistične partije, da se postavimo okupatorju po robu, je zadel v živo. Osvojitelna fronta je po svojih prvih zaupnikih v kratkem

Vseu delovnemu kolektivu v podjetju čestita k 30-letnemu jubileju obstoja podjetja tovarniška organizacija ZKS s pozivom, da tudi v bodoče zastavimo vsi vse svoje sile za napredek podjetja.

času zajela vso tovarno. Po naročilu Partije so začeli delavci in uslužbenci posamezno pa tudi skupinsko odhajati v partizane. Ostali delavci in delavke so vršili v tovarni sabotažna dejanja in zbirali denarna sredstva, hrano, orožje in municijo za partizansko vojsko.

Nemško vodstvo tovarne je dobro slutilo, da je naš delavec ali delavka vse drugo kot Nemčiji naklonjen element. Vedelo je dobro, kaj se dogaja po tovarni, vendar se ni upalo povsem odkrito nastopiti proti delavstvu, ker se je prav dobro zavedalo, da ima le-to dobro in močno zaslombo v junaških partizanih. Da je tako, je bil dokaz primer Halužan, ki je plačal svojo samopašnost nad zavednimi slovenskimi delavci z življenjem.

Iz podjetja je šlo lepo število moških in žena v partizane. Za boljše in srečnejšo bodočnost delovnih ljudi pa je žrtvovalo življenje 26 naših delavcev. Krajevna zveza borcev Jarše-Radomlje se jim je oddolžila s postavitvijo spomenika pred vhodom v tovarno, ki je bil dne 10. maja 1953 slovesno odkrit.

Po vojni se je začelo podjetje počasi obnavljati. Stari delavci so se pričeli vračati na svoja stara delovna mesta. Začel se je boj za obnovu na vseh koncih in krajih. Treba je bilo zaceliti rane, ki so bile med vojno zadane našemu gospodarstvu. Težave, s katerimi se je borilo naše podjetje, bi bilo odveč naštevati. Vsi smo bili priče naši obnovi, saj smo pri njej vsi aktivno sodelovali. Nešteto prostovoljnih udarniških ur je bilo vloženi za doseg naših nalog v petletnem planu. Neštete so bile druge prostovoljne delovne akcije našega delavstva pri gospodarski obnovi podjetja. Prav tu se je vidno odražala visoka delovna morala naših delavcev, katerim je bila globoko pri sreju čimprejšnja obnova naše skupne domovine. Tudi udarec zloglasne resolucije Informbiroja ni strl ali omajal ustvarjalnega poleta našega zavednega delavskega razreda. Vodstvo naše Partije, ki nam je pravilno tolmačilo zahrbtno namene tvorcev resolucije, se je hitro znašlo, čeprav je ta prišla, ko smo bili pri obnovi v največjem zaletu. Tudi pri nas v podjetju smo se uporno borili proti posledicam resolucije. Načrti, ki si jih je zadalo naše vodstvo, računajoč na pomoč od zunaj, se niso mogli izvesti. Nadzidana in dozidana predilnica je ostala brez notranje opreme, tkalnica, ki je že bila v velikem kompleksu dozidana na vzhodni strani sedanje tkalnice, kjer naj bi našlo zaslužka še nekaj sto ljudi, je ostala samo pri zunanjih stenah. Gradnja velikih stanovanjskih blokov je ostala le pri načrtih. Vse to so posledice zahrbtnega napada Sovjetske zveze in njenih satelitov na našo mlado državo, na njeno politično in gospodarsko vodstvo. Osupnili smo nad tem in se spraševali, kaj bo sedaj. Ker smo za zaupali našemu vodstvu in mu sledili, smo tudi težave premagali in danes nihče ne misli več, kaj bi bilo z nami, ko bi se naše vodstvo ne znašlo ob pravem času.

Tako so se dogodki hitro razvijali. Socializacija našega gospodarskega življenja je dobivala vsak dan jasnejše oblike. Otresli smo se administrativnega gospodarjenja naših podjetij in prešli na pravo socialistično samoupravljanje tovarn po delovnih kolektivih. Dne 13. septembra 1950 smo prvič izvolili svoj delavski svet in upravni odbor, katerima sta predsedovala tovariša Bernot Franc in Vavpotič Ivan, oba prava proletarca in borca za pravice delovnega človeka.

Dne 17. septembra 1950 je bila slovesna predaja podjetja v upravljanje delovnemu kolektivu. V spomin na ta zgodovinski dogodek je bila vzdana na upravno poslopje in odkrita spominska plošča, ki bo poznim rodovom pričala o sreči in zadovoljstvu delavstva, ko je prvič postalo pravi lastnik svojega podjetja — sad svojega truda in stoletne borbe za iztrganje iz kremp-ljev kapitalistov.

Da je samoupravljanje po delovnem kolektivu v našem podjetju, tako kakor v drugih podjetjih, uspelo, nam zgovorno kaže dejstvo, da se je delovna disciplina močno okrepila. Danes, ko podjetje zaposluje približno 850 ljudi, ni proizvodnja nič manjša, temveč mnogo večja kot pa je bila v letu 1948, ko je bilo v podjetju zaposlenih že nad 900 delavcev in nameščencev. Kvaliteta izdelkov pa ono iz prvih povojnih let daleč prekaša. Odstotek neopravičenih izostankov je padel na minimum, dočim so tako imenovana namišljena obolenja še vedno močno usidrana med našim delavstvom, kar znatno zmanjšuje sicer dobro delovno disciplino in škoduje našemu gospodarstvu.

In danes, ko slavimo 50. obletnico obstoja našega podjetja, da, prav našega podjetja — kam naj ob tem jubileju usmerimo naše misli? Naše misli naj gredo naprej, kako bi ustvarjali še več, kako bi izboljšali naše proizvode, kako se bomo borili za še večjo storilnost. In kako bomo to dosegli? To bomo dosegli na ta način, da bomo jačali in utrjevali našo delovno disciplino, čuvali in negovali stroje, racionalno uporabljali surovine, gojili tovarištvo med seboj in pomagali pri delu drug drugemu. Svoje umsko obzorje si moramo širiti z branjem dnevnega časopisja in strokovne literature. Posecati moramo redno vse sestanke, sindikalne, mladinske in partijske organizacije, da bomo lažje razumeli in sledili upravljanju svojega lastnega podjetja. Na ta način se bomo pripravljali in usposabljali za lastno delo v delavskem samoupravljanju, ako nas bo kolektiv pozval na to mesto.

Čuvajmo naše podjetje in ne dopuščajmo, da bi se kdor koli okoriščal z našimi žulji. Odkrivajmo lenuhe, postopače in namišljene bolnike ter jih odstranjujemo iz naše srede. Pridnim, delavnim tovarišem dajmo priznanje in jih nagrajujmo, ker so po svojem delu, marljivosti in nesebičnosti nagrajevanja vredni.

Udeležujemo se v vseh tovarniških organizacijah, v Fronti, mladinski, gasilski in protiletalski organizaciji. Bodimo vedno in vsak čas pripravljeni za odstranjevanje nevarnosti v podjetju, ker je podjetje naša mati, ki nam daje kruh.

Vsem delavcem in nameščencem ob 30-letnem jubileju tovarne pristrčne čestitke!

F. P.

K jubileju 30-letnice obstoja podjetja iskreno čestita vsem delavcem in uslužbencem.

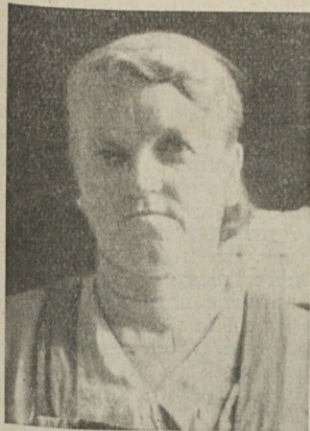
UPRAVA PODJETJA.

30 let Induplati Jarše

Septembra 1923 so nekdanji kapitalistični lastniki našega podjetja »Induplati« zapisali na transparente »Srečno« in pognali stroje, ki so jim dvaindvajset dolgih let prinašali masne dobičke.

Trideset let je minilo od tedaj. Pred tridesetimi leti so zrastle na pogorišču Majdičevega mlina novi zidovi, ki so dali današnjemu podjetju prvo obliko. Kje so vsi

Jarše. Oblike te tovarne vam ne bom nazorneje opisoval, ker boste sliko našli v knjigi tov. Marina: »30 let borb, dela in uspehov«. Navedel bom le, da je bilo to podjetje nekoliko drugače razmeščeno kot je današnje. Osnovno zgradbo je predstavljala tkalnica v prostorih, kjer je danes ključavničarska delavnica, škrobilnica, obratna pisarna tkalnice in še nekoliko dalje. Poslopje

Pavla Pibernik

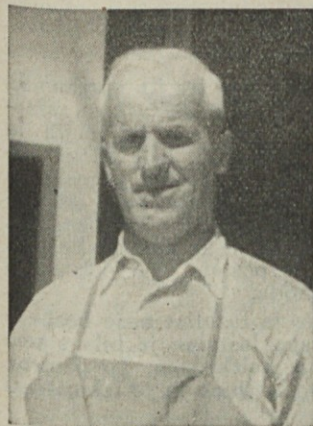
Franc Rebernik

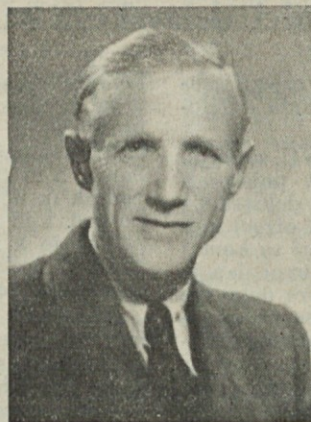
Cecilija Hrle

oni, ki so sodelovali pri gradnji prvih objektov? Imena Pibernik, Rebernik in Jagodic so danes v ospredju, saj so to prav oni, ki so slišali prve udarce ročic na statvah v tkalnici, oni so tisti, ki so videli, kako se previjajo prvi metri preje v pripravljalnici, in zopet so oni tisti, ki so vso dolgo dobo delali v našem podjetju ter stoje

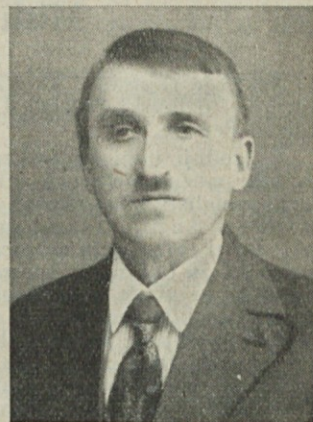
je bilo enonadstropno in je na vrhu bila pripravljalnica z dvema kolutnima strojema, enim snovalom in enim votkovim previjalnim strojem. Šele mnogo let kasneje je dobila »Induplati« sedanjo dokončno obliko. Skladišče surovin in gotovega blaga je bilo na mestu, kjer so danes kopalnice (za kurilnico). Tudi kurilnica ni

Jožko Jagodic

Miroslav Lavrič

Franc Pibernik

danes v naših vrstah za uresničitev delavskih idealov vsega sveta, da pripada zemlja ali stroj tistemu, ki jo obdeluje oziroma na njem dela.

Drage delavke in dragi delavci! Predolgo bi bilo, da bi opisoval kronologijo te dobe, poleg tega so storili to drugi, ki so opravili to stvar bolj vešč, kot bi jo napisal jaz, vendar se bom dotaknil nekaterih stvari, katerih ne velja prezreti in so nam morda težko, vendar v svetem spominu. Najstarejši se bodo spomnili tistega velikonočnega časa leta 1922, ko se je preko strehe Majdičevega mlina pričel valiti težak dim in je potem, spremenjen v plamen, gorel celih šest tednov v večje ali manjše veselje opazovalcev te katastrofe. Potem se je pričela gradnja novih objektov, ki so v končni fazi predstavljali Tovarno platnenih izdelkov, d. z. o. z.,

bila na tem mestu kot danes, temveč je bila tam, kjer je danes skopan vodnjak za tovarno, med električnim transformatorjem, barvarno in glavno električno delavnico. Leta 1938 so zgradili novo kurilnico z novima kotloma in seveda tudi z novim dimnikom. Stari dimnik so podrli ter sta si iz opeke istega postavila tovariša Zupan Ciril in Zupan Pavle v Preserjah svoji hiši in upamo, da se počutita v njih dobro, čeprav je bila ta opeka nekoč samo dimnik.

Ko je pričela obratovati »Induplati«, ni bilo v okolici strokovne delovne sile za tekstilno stroko, zato so kapitalisti pripeljali iz Češke strokovnjake, povečini sudetske Nemce, ki so učili in naučili naše ljudi previjati, snovati in tkati ter so le-ti postali potem mojstri svojega dela in to svoje znanje prenesli na mlajše,

vedno na novo prišle delavke in delavce. Prva strokovnjaka iz naših vrst sta bila tovariša Rebernik in Korbar. Oba sta si pridobila višje strokovno znanje na Češkem ter sta ob vrnitvi vnesla v vrste naših ljudi novega znanja in novega člana.

Od nemških učiteljev tkalstva je ostal med nami samo Fritz Zimmer, sedaj zaposlen v »Vati«, Vir, ki zaradi zastopljenosti pred ostalimi takratnimi učitelji Nemci ni hotel več nazaj in je ostal pri nas. Vsi ostali so odšli. Nekatere najstarejše se bodo še spominjale teh prvih strokovnih učiteljev, ki so bili drugačni, kakor so danes naši mojstri. Spomnite se samo nekaterih Königovih muh! Ali se še spominjate, kdo je vključeval in ustavljal stroje? Ali še veste, kdo je prižigal in ugašal luči? In, ali še veste, da ste morale takrat znati vsako delo na vašem delovnem mestu v pičlih štirinajstih dneh, sicer so vam pokazali vrata? Da, dragi delovni tovariši, to je bila doba kapitalistov. To je bilo takrat, ko je vodil podjetje Šetina, ki je v raztrganih hlačah in z nahrbtnikom prišel v Jarše in umrl 1. 1929 v razkošni vili v Črnomlju. Ali ste kdaj vprašali, odkod je dobil denar za tako razkošno poslopje, kot je bila ta njegova »vila«? Prav sigurno je bil to denar iz »Induplati« Jarše, katerega si je kot direktor v neomejeni vsoti prillašal. Danes tega ni več. Toda preden smo si priborili te naše pravice, je minila še krvava doba okupacije, ki je po štirih letih najtežjih borb zrasla in dozorela v najsijajnejšo zmago vseh časov — v svobodo.

Leta okupacije so pomenila za »Induplati« korak nazaj. Okupator je predpisal tipizacijo tkanin, okupator je vodil in upravljal z denarjem, materialom in delovno silo. Kdo od leta 1941 v podjetju zaposlenih se z grozo ne spominja odjeka strel, ki so podrli pet življenj naših jugoslovanskih ljudi? Ali boste sploh kdaj lahko pozabili tiste ure, ko ste z gnevom in srdom zapuščali delo in šli mimo mrtvih kašpotov svobode? Vendar se vaša takratna groza ni razblinila v nič, temveč v naraščajoči gnev, ki se je razvil v borbo za svo-

bodo in neodvisnost. Še mnogi so položili svoja mlada življenja na oltar svobode in s svojo žrtvijo utirali in utrlj pot svobodi. Kdo se ne spominja tistega zimskega večera leta 1943, ko so prišli v podjetje partizani in odnesli blago, potrebne stroje in telefonske aparate? Kdo se več ne spominja tega drznega podviga v okupatorjem osrčju? Vsaka nova akcija je pomenila za naše ljudi nov val energije v borbi z okupatorjem in njegovimi pomagači. Borba je bila neusmiljena. Borba na življenje in smrt. In zmagalo je življenje, zmagalo je hrepenenje po naših zatiranih pravicah, po naši besedi in po naši pesmi.

Leto 1945 je prišlo. Težka borba z okupatorjem je bila končana. Istočasno smo v štirih letih zmagali še nad staro kapitalistično ureditvijo ter si po načelu »tovarne delavcem« z našimi zakoni prilastili pravico do naših strojev in tovarn.

Ne pozabimo, drage tovarišice in tovariši, da smo v osmih povojnih letih mnogo zgradili. V »Induplati« nismo postavljali novih objektov, smo pa obstoječe preuredili v dostojna delovna mesta. Naše delo v »Induplati« je veljalo prvenstveno ureditvi najosnovnejših zdravstvenih pogojev za vse nas. Uredili smo pomanjkljive naprave in zaščitne mere, razsvetljavo, garderobe, kanalizacijo in druge sanitarne naprave. Uredili smo strojni park in skladišča ter na ta način zagotovili nemoten potek dela našega podjetja. V teh osmih letih smo dokončno izoblikovali naše vodstvo, ki je prešlo stoodstotno v naše roke. Vse to so uspehi, s katerimi se lahko ponašamo po širnem svetu.

Sedaj ko obhajamo 50-letnico, se še enkrat spomnimo vsega doseženega. Bodimo ponosni na vse zmage. V soboto 26. septembra, ko boste prišli na proslavo naše tridesetletnice, se s spoštovanjem ozrite na spomenik pred vhodom v podjetje in se samo za kratek trenutek spomnite teh žrtev, ki so darovale življenje tudi za to, da mi danes proslavljamo tridesetletni uspešni obstoj podjetja »Induplati«.

Otmar

Misli ob triletnici delavskega samoupravljanja

Nekje je zapisano: kapitalizem poraja svojega grobarja — delavski razred. Ta misel je postala zgodovinsko dejstvo.

V zgodnji dobi kapitalizma, to je v XVII. stoletju, so bila močna delavska gibanja ter so se pojavljali razni socialisti, ki so skušali olajšati položaj delavskega razreda v Angliji. Takrat so možje, žene in otroci morali služiti tovarnarju za pičle denarje, kateri so komaj zadoščali za ohranitev golega življenja. Delovni dan je trajal 12 ur ali še več. Stanovnanjske razmere delavske družine so bile grozotne in za današnje čase nedojemljive. To stanje je kmalu vzbudilo v delavcu revolucionarne misli in gibanja. Do Marxovih časov delavski razred ni imel pisane besede o lastni ideologiji. Šele s komunističnim manifestom je dobil orožje za svojo borbo. Stoletja je trajala neizprosna borba s kapitalizmom v obliki stavk, mezdnih gibanj itd. Težka je bila ta borba in zahtevala je mnogo žrtev.

Komunistična partija Jugoslavije je v bivši Jugoslaviji vodila borbo z vladajočim razredom, predstavnikom kapitala, skozi vsa leta diktature. V prvih začetkih okupacije je popeljala jugoslovanske narode v nacionalno in socialistično borbo. In prav iz te borbe z okupatorjem in domačimi izdajalci sta naša Partija in delavski razred izšla kot zmagovalca. Ta revolucija je zmaga vseh delovnih ljudi Jugoslavije in s tem se je izpolnila stoletna želja po odpravi socialnih krivic.

V prvih letih po drugi svetovni vojni je prevzel delavski razred na svoja ramena težka bremena obnove po okupatorju uničene domovine. Poleg tega je delovno ljudstvo gradilo tudi svoj družbeni sistem po svoji volji in želji. Naša zakonodaja se je izpopolnjevala z zakoni, ki jih lahko ocenimo za najnaprednejše v svetu. Prva dežela na svetu je bila Jugoslavija, ki je uresničila

Leninove besede »tovarne delavcem« ter jih spremenila v zgodovinsko dejstvo. Z zakonom o delavskem samoupravljanju beleži delavski razred eno največjih in najpomembnejših zmag v zgodovini delavskega gibanja. S to zmago je postal delavski razred Jugoslavije vodnik in učitelj svetovnega proletariata, kajti od vsepovsod, kjer vlada še danes kapitalistični družbeni red, prihajajo k nam delegacije učiti se iz naših izkušenj. Naša demokratska ureditev je postala vzor delavskim množicam na vzhodu in zahodu.

Delavsko samoupravljanje je rezultat naše borbe v izgradnji socializma. Družbena lastnina je bila s tem zakonom dana v izkoriščanje kolektivom. To pomeni, da je naša dolžnost čuvati to lastnino in jo izkoriščati v dobrobit celotne družbe.

Ali se mi v našem kolektivu v zadostni meri zavedamo, kaj to pomeni? Ali izrabljamo vse možnosti, ki so nam dane? Menim, da ne. Kaj radi odrivamo od sebe odgovornost in se ne poglobljamo v bistvo samoupravljanja, češ: nismo tega sposobni. Ta parola je tuja delavskemu razredu in kaže na pomanjkanje revolucionarnosti. Danes, ko uživamo sadove dolgoletne borbe, moramo resno razmisliti o naših dolžnostih pa tudi o pravicah.

Da nam bo to lažje, moramo proučiti zakon o delavskem samoupravljanju. V teh treh letih beležimo tudi v našem kolektivu napredek. Toda važneje je, da pogledamo hibe. Največja hiba je ta, da člani DS ne prediskutirajo v svojem delokrogu predloge ali ukrepe iz zasedanj. Tisti, ki dela, bo najlažje ocenil svoje delo ter najlažje predlagal izboljšave. Gospodariti v podjetju se pravi, dati smernice za vsakdanje delo, pa tudi za razvoj. Pred nami stojijo velike povečave, o katerih je DS že sprejel sklepe. Uresničitev istih predstavlja

za nas triletni program dela. Kako naj se izvršujejo povečave, uredi tehnološki proces, pridobi nove higienske prostore, vse to je delo celotnega kolektiva, ne posameznika, kajti v tem, za nas ogromnem načrtu, so podrobnosti, ki se tičejo slehernega izmed nas.

Dnevno spremljanje komercialnega dogajanja, tehnične in finančne izpolnitve družbenega plana je naša dolžnost, pa tudi nujnost, saj od tega zavisi naš zasluzek. Če bi se znašli v finančnih težkočah ali celo v finančnem polomu, je prepozno. Vsako težavo lahko predhodno odklonimo, če bomo budni in elastični v poslovanju.

Sindikalna podružnica Induplati, Jarše

Že je izšlo nekaj številčk našega lista, odkar je bil napisan članek, in ta je bil prvi. Zato mislim, da je že čas, da se zopet oglasim, in to še tem bolj, ker je prav ta številka posvečena 50-letnici obstoja podjetja ali jubilejna številka. Ne mislim tukaj naštevati oziroma opisovati razvoja sindikalne organizacije, ker boste to čitali v knjigi, ki bo istočasno izšla in kjer bo tudi ostala zgodovina podjetja.

Vendar se mi zdi potrebno, da se pomudim pri sedanjih nalogah, ki jih mora sindikat obravnavati, predvsem pa izvrševati. Kaj je danes naloga nas vseh, predvsem pa izvoljenih funkcionarjev; prvič — da sami sebe izobrazujemo, drugič — da prenašamo vse svoje znanje na ostale člane, tretjič — da organiziramo razna predavanja in tečaje, na katerih si svoje znanje izpopolnjujemo in s tem koristimo samim sebi in skupnosti. Toda temu ni tako. Pa pogledjmo malo nazaj. V tem letu je bil organiziran prvi tečaj za mladino, in to za tisto mladino, ki ni popolnoma vešča pisanja in osnovnega računstva. Upam, da nismo s tem žalili tistih mladincev in mladink, ker ni to njih samih krivda, da se niso najosnovnejših predmetov naučili v šoli, pač pa doba okupacije, med katero naj bi obiskovali šolo. Toda žal, prizadeti niso imeli zanimanja za ta tečaj, dasi so bili predavatelji iz vrst uslužbencev pripravljeni jih poučevati in učiti brezplačno. Drugi tečaj politične ekonomije je prav tako preminil. Namenjen je bil vsem članom kolektiva, predvsem pa članom Delavskega sveta in funkcionarjem sindikata. Dasiravno so bili vsi večkrat pozvani, da se tečaja z vso resnostjo poprimajo in ga točno obiskujejo, se niso odzvali vabilu. Tovariši in tovarišice, vedite, da se ne prirejajo razni tečaji, predavanja kakor tudi sestanki samo za nekaj ljudi, temveč za Vas vse, ker bo to v korist vsakemu posamezniku in nas vseh. Zavedati se moramo, da je bil prav delavski razred prvi, ki je zgrabil za orožje, da prežene okupatorja in si postavi svojo oblast, ljudsko oblast — kar danes tudi imamo. Pozabili so nekateri na težke čase okupacije, pozabili na žrtve, ki so dale svoje življenje za dobrobit nas vseh. Danes lahko mirno in brez skrbi uživamo to, za kar so te žrtve padle.

Poglejmo še dalje: samoupravljanje podjetij — ali ni to velika pridobitev — seveda si to nekateri napačno tolmačijo. To je prvič v zgodovini človeštva, da lahko upravljamo s sredstvi, ki jih sami ustvarjamo. Večkrat se tudi sliši: »Saj nimam nič od sindikata, le članarino moram plačevati!« Tovariši in tovarišice, to ne drži! Samo nekaj primerov bom naštel: socialno zavarovanje je urejeno tako kot v nobeni najbolj napredni državi na svetu, pokojninsko zavarovanje, popusti na letnih odmorih, popusti na železnica in prevoznih sredstvih sploh, delovna doba itd. Še vrsto ugodnosti, ki jih užijemo

Kot člani DS bomo mnogo lažje izpolnjevali svoje dolžnosti, če bomo vzgajali med svojimi sodelavci čut dolžnosti ter ljubezen do podjetja. Zavedati se mora vsak član družbeno lastnino ter da smo voljeni organ samoupravljanja, se mora ojačati. Zato moramo o tem spregovoriti tudi na svojem delovnem mestu. Socialistična miselnost je ona, ki postavlja družbene koristi v ospredje, in če bomo to dosegli, nam bo vse postalo lažje ter bodo iz našega slovarja izginile besede, da tega nismo sposobni. S kakršno silo smo nekoč znali uporabljati orožje, s tako močjo in voljo izgrajujemo sebe in našo socialistično domovino.

—st—

vajo prav člani sindikata, bi lahko naštel, in za vse to se zavzemajo prav sindikalni forumi in jih skupno z ljudsko oblastjo rešujejo. Zahtevajte od svojih funkcionarjev, poverjenikov, ki so Vam najbližji, pojasnila, ker s tem jih boste primorali k aktivnejšemu delu. Žal moram povedati, da jih je zelo malo, ki se za delo, za katero ste jih v začetku leta izvolili, res zanimajo! Zahtevajte od članov delavskega sveta, da Vam povedo, kaj so sklepali na zasedanjih, zanimajte se za delo podjetja, kaj se bo delalo in kako se bo delalo. Pomagajte pri reševanju vsakodnevnih nalog z raznimi predlogi itd. Vidite, vse to je naša naloga. In če bomo vsi sodelovali, bomo premagali še tako težke naloge, ki stoje pred nami. Seveda vsemu bomo pa lahko sledili, če bomo posečali sestanke, če bomo čitali, kar je še vedno premalo. Niti našega lista »Konoplan« ne prečita vsak, to pa sklepam iz tega, ker niti te naklade — 500 izvodov — ne pokupite, dasiravno nas je čez 800. Razne pripombe slišim — da je predrag, da je premalo napisano itd. Toda ali bi ne bilo lepo, če bi vsak član kolektiva imel vse številke »Konoplana«, jih lepo shranil in morda čez deset let ali še pozneje, ko bi bil že v pokoju, prebiral list in obujal spomine, kaj vse se je dogajalo v podjetju takrat, mogoče prav v prvih letih samoupravljanja.

Danes se nam ni treba boriti za 8-urni delavnik, za dopuste itd., ker to že vse imamo. Ni več udarniškega dela kot je bilo v prvih letih obnove, ampak so lažje naloge, seveda pa nič manj važne in odgovorne.

Če pogledamo delo naše sindikalne organizacije od leta 1945 naprej, ugotavljamo, da je bilo veliko narejenega, in to vse s požrtvovalnostjo članstva in odborov. Danes, ko smo tako rekoč vse tiste začetne težave preprodili, se pa ustavljamo in nekateri se celo izgovarjajo, češ: »Nimam časa.« Vedeti moramo, da živimo 8 ur v podjetju, da je to naš drugi dom, zato moramo imeti za podjetje več zanimanja.

Je pa naša druga, prav tako važna naloga, in sicer sodelovanje z našo oblastjo. Zdaj stojimo tik pred volitvami v ljudsko skupščino in zbere proizvajalcev. Sodelujmo kot aktivisti na raznih sestankih in zborih volivcev v krajih, kjer stanujemo, pomagajmo pri izbiri kandidatov in udeležimo se volitev stoodstotno. Naj ne bo člana našega kolektiva, ki bi pri teh pripravah in volitvah ne sodeloval.

Morda bi bilo treba še marsikaj napisati, i slabih i dobrih strani, katerih ne smemo prezreti, vendar naj bi ta članek bil kot nekakšna vzpodbuda za nadaljnje delo z željo, da bomo delali na tem področju vsi kot eden. Pričakujem pa v naslednjih številkah, da dopisujete tudi ostali v našem listu in s tem pomagate pri njegovi razširitvi.

Deržič Ivan

Pogledi na bodoči razvoj podjetja

Pametnega gospodarja zanima, kaj bo jutri delal. Zato je potrebno, da tudi mi pogledamo naše stanje, kaj danes delamo in kaj vse moramo za prihodnost ukreniti. V mislih imam naš načrt za bodoče delo.

Naše podjetje predeluje tri vrste surovin, in to lan, konopljo in bombaž.

Najprej o lanu. V predilnici lahko predemo (trenutno) dolgi lan do št. Nm 18, a kratki do Nm 12. To je

maksimalna možnost, če imamo za to primerno surovino. Razen navedenih možnosti imamo še strojni sistem za predenje višjih številčk do Nm 24, ki pa ne obratuje. Ta sistem je bil izdelan med vojno, torej je iz prilično starega materiala, razen tega ima tudi zelo majhno produkcijo. Po teoretičnih podatkih je ravnotežje med predpredilnico in predilnico v primeru, če znaša povprečna številka v predilnici predene preje

Nm 12. Zaradi pomanjkanja potrebnih kvalitativnih surovin se giblje naša povprečna številka predilnice med 7 in 8. To je tudi eden izmed vzrokov, da mokra predilnica ni polno zasedena ter obratuje le z 9 do 10 stroji.

Velika težava za našo predilnico lanu je nabava vlakna, kajti za številke od Nm 10 navzgor je potrebno tanko, mehko ter močno vlakno. Domače vlakno iz Hrvaške ali Bosne nima naštetih lastnosti, zato je uporabljivo kvečjemu do številke Nm 10 ali kot mešanica z inozemskim. Velike težave so z nabavo inozemskega lanu, zato tudi nimamo potrebne standardne zaloge. Predilnica lanu zahteva velike zaloge surovin ne samo po količini, temveč tudi v kvalitetah, kajti le na ta način lahko omogočimo skrajno rentabilnost. Kvaliteta lanene preje se deli na več stopenj trdnosti, od vodka pa do preje za lanene sukance. V nasprotju z bombažno prejo, katera še giblje v standardnih kvalitetah, je lanena zelo raznolika. To raznovrstnost povzroča več elementov že pri sami rasti lanu. Na kakovost vpliva vrsta zemljišča, podnebne prilike, rastlinska zvrst (ozimni, jari lan) itd. Največji vpliv na trdnost in kvaliteto lanenega vlakna pa ima gojenje. Naš domači lan ima po naših izkušnjah največjo hibo v tem, da je nepravilno gojen, običajno pregojen. Sortiranju lanenega vlakna se pri nas ne posveča dovolj pažnje, zato tudi nimamo na razpolago večjih količin iste kvalitete. Hektarski donos lanu je v primeri z drugimi kulturami premajhen, zato se gojenju lanu ne posveča potrebna pažnja v našem kmetijstvu.

Iz zgoraj navedenega lahko sklepamo, da v tej situaciji ne bi bilo smotno povečavati kapacitete predilnice lanu, zato je naša naloga, da obstoječi strojni park čim bolj vestno vzdržujemo ter mu s temeljitim remontom podaljšamo življenjsko dobo. V tem oziru je naša prva naloga, da izvršimo temeljiti remont na sistemu za finejšo laneno prejo, kajti tržišče že danes zahteva lažje in kvalitetnejše lanene tkanine. Največje povpraševanje je za tkanine za posteljno perilo. To delo bomo v glavnem morali opraviti sami doma, kajti predračun za nadomestne dele pri graditelju teh postrojenj (Seydel) je previsok.

Popolnoma druga situacija je s konopljeno prejo. V naši državi je pridelovanje konoplje zelo razširjeno,

saj je Jugoslavija po produkciji na četrtem mestu na svetu. Konopljeno vlakno ima pomembno vlogo tudi v našem izvozu. Izmed vseh investicij, ki jih bomo imeli v bližnji prihodnosti, je najvažnejša razširitev strojnega parka za suho predenje dolge konoplje. Tovrstne stroje imamo že naročene ter bodo po vsej verjetnosti montirani prihodnje leto v drugem nadstropju valilnice. Trenutno imamo že dva taka stroja, imenovana Gill, vendar brez priprave za raztezanje dolgega konopljenega vlakna. Sedaj si pomagamo s sistemom na dolgi lan. Z navedeno investicijo bomo izdelali devolj preje za gasilske cevi, katero sedaj delno uvažamo. Z nabavljenimi stroji bomo povišali proizvodnjo za cca. 250 ton konopljene preje, katera je tudi zelo iskana na zunanjem tržišču. S tem bodo krite lastne potrebe, nekaj pa bo ostalo tudi za izvoz. Zelo važno je, da bomo uporabljali samo domačo surovino ter bomo na ta način konkurenčni na zunanjih tržiščih. — V zvezi s povečano kapaciteto predilnice za konopljeno prejo, bomo nabavili tudi tkalne stroje za krožno tkanje cevi. Ti stroji imajo izredno hitrost tkanja, na drugi strani pa je kvaliteta neprimerno boljša od naših cevi. Gasilske cevi, izdelane na teh strojih iz naše surovine, izdržijo preko 40 atmosfer pritiska, to je mnogo več, kot pa dosežemo na naših strojih s ploskim tkanjem. Posebno važna lastnost teh cevi je, da jih je možno na notranji strani gumirati, s čimer se preprečuje izguba vode. Produkcija nabavljenih strojev ter že obstoječih bo krila domače potrebe, sčasoma pa bo možno gasilske cevi tudi izvažati.

V zvezi s stroji za gasilske cevi se predvideva tudi gradnja nove stavbe za spodnjo tkalnico. Organiziral se bo poseben oddelek za proizvodnjo gasilskih cevi. Ob tej priliki bo možno urediti tehnološki proces ter ga racionalizirati. Vse stroje iz gornje tkalnice se bo premestilo v pritličje, s čimer bo dana možnost boljšega pregleda ter lažjega urejevanja vlage, kot važnega faktorja produktivnosti. Razen naštetih sprememb bo možno urediti higienske prostore ter garderobe, dalje delavnice in skladišča. Vsa navedena dela zahtevajo temeljiti študij ter vsestransko obravnavo celotnega objekta na strani tkalnice in oplemenjevalnice. M. K.

(Nadaljevanje sledi.)

Kako bomo proslavili 30-letnico obstoja našega podjetja

Dne 26. septembra 1953 bo naš kolektiv praznoval 30-letnico obstoja našega podjetja. To je sicer kratko razdobje, vendar je bilo tako polno sprememb, tako političnih kakor gospodarskih, da je vredno, da se pogledamo v to dobo ter premislimo vse dogodke, ki so se odigrali po ustanovitvi našega podjetja. Ne mislim naštevati posameznih stvari, ker bodo lepo opisane v brošuri, katero je sestavil tov. direktor. Hotel bi poudariti samo to, da naj vsak posameznik to dobro prouči ter naj se postavi na stališče onih, ki so s svojim delom gradili in razširjali naše podjetje v dobi, ko jim je gospodaril domači in tuji kapitalist. Njim bo proslava segla mnogo bolj do srca, ker so rasli s tovarno in njenim razvojem, občutili vse gospodarske težave in krize. Danes pa, ko proslavljamo 30-letnico obstoja našega podjetja v popolnoma drugačnih pogojih, ko delavci sami upravljamo podjetja, ko sami gospodarimo in delamo za lastne in ne za tuje interese, proslavimo ta dan slovesno, tako da nam bo še dolgo ostal v spominu.

Program za ta slavnostni dan je zelo obširen, zato vam hočem v kratkih obrisih povedati, kako bo vsa proslava potekala:

Na dan 26. septembra pridejo vse izmene na delo dopoldne, da bodo počistile svoje oddelke in stroje ter jih tudi okrasile. Po končanem čiščenju, ki bo predvidoma ob 10, bodo vsi člani kolektiva prejeli brošuro »Zgodovina podjetja Induplati«, potem bodo odšli na svoje domove.

Popoldne ob 14.30 pa se bomo zopet vsi zbrali v svojih oddelkih, kjer bo vsak član kolektiva prejel denarno nagrado. Takoj po razdelitvi nagrad bomo odšli

na dvorišče pred tribuno, kjer bomo pričakali goste. Povabljeni so najvišji predstavniki naše oblasti in gospodarstva, političnih in delavskih organizacij, zastopniki tekstilnih podjetij Slovenije, zastopniki občinskih ljudskih odborov Domžale, Radomlje in Mengeš ter zastopniki bližnjih podjetij. V času, ko bodo prihajali gostje, bo igrala godba na pihala Ljudske milice iz Ljubljane. Ko bodo vsi gostje zbrani na tribuni, se bo pričela proslava, katero bo otvoril tov. predsednik sindikata. Nato bo govoril tov. direktor ter ostali govorniki iz vrst gostov. Po končanem slavnostnem delu si bodo gostje ogledali naše podjetje, mi pa se bomo v tem času premaknili proti sindikalni dvorani, kjer se bo vršil drugi del naše proslave, in sicer akademija.

Naša dramska skupina bo uprizorila kolektivno dramo na besedilo Ivana Cankarja »Hlapec Jernej in njegova pravica«, pevski zbor nam bo zapel nekaj slovenskih in koroških narodnih pesmi, folklorna skupina pa bo zaplesala venček belokranjskih narodnih plesov.

Po končani akademiji bo zabava v vseh prostorih menze in dvorane, tako da bo prostora za vse dovolj, prav tako pa tudi dobrot in prijetnega razvedrila.

Upamo, da ne bo nikogar, ki bi se ne udeležil te proslave in s tem dokazal svojo delavsko zavest ter proslavil ta edinstven dan res praznično, kot se za tak praznik tudi spodobi!

Bergant Srečko

Odgovorni urednik: Lojze Batič
Tisk Triglavske tiskarne v Ljubljani